

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006.

**EMBER- ÉS
TÁRSADALOMISMERET,
ETIKA**

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

Projektmunka

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

OKTATÁSI MINISZTERIUM

Az útmutató témánként, azonos felépítéssel készült. Először a projekt készítés folyamatának értékelését tartalmazza, majd a projekt tartalmának pontozását adja meg, végül a szóbeli vizsgán elhangzó projektvédelem szempontjait közli.

A témák sorrendje:

I. A sajtószabadság etikai problémái az információs társadalom korában (3. oldal)

- Vizsgálja meg egy-két konkrét eset kapcsán, hogy milyen sajtóetikai kérdések merültek fel az utóbbi években Magyarországon!
- Mutassa be a szabad véleménynyilvánítás jogait, illetve a személyiségvédelem, és a közösség elleni uszítás között jelentkező ellentmondásokat, problémákat!

II. Családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződése (17. oldal)

- Hogyan tükröződnek a mesékben vagy általános iskolások számára készült tananyagokban a családi és nemi szerepek, esetleg a gyerek-felnőtt viszonytársadalmi változásai!
- Írjon/készítsen ismeretterjesztő művet a családi munkamegosztás Ön által javasolt módjáról, vagy az időskorúak változó helyzetéről!

III. Egy lakótelep élete (32. oldal)

- Készítsen felmérést egy lakótelep vásárlási és/vagy utazási és/vagy szórakozási szokásairól!
- Mutassa be egy lakótelep közösségi szokásait, rendezvényeit, vagy mérje fel, mennyire ismerik egymást a szomszédok, kinek a segítségére számíthatnak! A feladat értelmezhető egy lakótelepen működő egyházi, kulturális, sport vagy más közösség bemutatásaként is.

Az útmutató felépítése témákon belül

I/A Írásbeli vizsga (Maximálisan adható 80 pont)

I./1. A projektkészítés folyamatának értékelése (Maximálisan adható 30 pont)

I./2. Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez (Maximálisan adható 50 pont)

I./2.1. Írásos dolgozat típusú projekt

I./2.2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

I./2.2 .a) Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelte írásos anyagok értékelése

I./2.2. b) A képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelése

I./2.3. Szervezésen alapuló projekt

I./2.3. a) A szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése

I./2.3. b) A lebonyolítás módjának értékelése

I/B Szóbeli vizsga

A projektmunka megvédésének értékelése (Maximálisan adható 20 pont)

Az értékelő tanárnak az útmutatóban található értékelő lapokból lehetősége van annyi példányt másolni, amennyi a vizsgázók száma, ezáltal külön egyéni értékelő lapot a projekt védésére nem kell készítenie.

I. A sajtószabadság etikai problémái az információs társadalom korában

- Vizsgálja meg egy-két konkrét eset kapcsán, hogy milyen sajtóetikai kérdések merültek fel a modern társadalom által biztosított technikai feltételek között!
- Mutassa be a szabad véleménynyilvánítás joga, a személyiségvédelem, az információhoz való jutás joga, a közösség elleni uszítás, a kiskorúak iránt érzett felelősség etikai követelménye között jelentkező ellentmondásokat, problémákat!

I./A Írásbeli vizsga (Maximálisan adható 80 pont)

I./1. A projektkészítés folyamatának értékelése (Maximálisan adható 30 pont)

A szaktanár a projektmunka elkészítésének egész folyamatát értékeli. Neki kell meggyőződnie arról, hogy a vizsgázó önállóan készíti-e el dolgozatát, végzi kutatási tevékenységét. Az önálló tevékenység nem zárja ki külső segítség igénybevételét, de ez elsősorban tanácsadást, speciális eszközök (pl. filmfelvevő, vágóasztal, riportermagnó stb.) használatának segítségét jelenti. Különösen fontos, hogy módja legyen a szaktanárnak például a szervezéssel kapcsolatos műfajok választása esetén, az egész munkafolyamat követésére, abban a vizsgázó szerepének egyértelmű megállapítására.

Amennyiben arra az értékelési szempontra, hogy a vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában nulla pontot ad a projektvezető tanár, azaz úgy értékeli, hogy a vizsgadarab más személy szellemi terméke, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet a következő vizsgaidőszakban.

A projektkészítés folyamata közel ugyanolyan fontos az érettségi vizsgán, mint maga a kész vizsgadarab tartalma és formája. A készítés folyamatát a tanár csak a konzultációkon keresztül tudja nyomon követni, ezért a jelölt számára a konzultációkon való részvétel, és az arra való felkészülés kötelező. Amennyiben a jelölt egyetlen konzultáción sem jelenik meg, vagy ha részt vesz, de teljesen felkészületlenül érkezik, és a szaktanár a munkáját ebből a szempontból nulla ponttal értékeli, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A készítés folyamatának értékeléséhez nélkülözhetetlen, hogy a tanuló munkanaplót vezessen. Amennyiben a jelölt nem készít munkanaplót, nem adja le a kész dolgozat mellékleteként, akkor a „munkanapló folyamatos vezetése” szempontra nulla pontot ad, a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A szaktanárnak a továbbiakban értékelni kell az egyes részfeladatokat; a hipotézisalkotást, a tervezet vagy hálóterv készítését, a nyers változat minőségét.

Fontos szempont az is, hogy a diák mennyire tud kooperálni a projektvezetővel, útmutatásait, a konzultáción hallott tanácsait mennyire képes beépíteni tevékenységébe. Több műfaj esetén a diákkal együtt részt vesznek a projektmunkában más személyek is (interjú alanyok, kérdőíves felmérés válaszadói, rendezvényszervezés segítői stb.), ezáltal a tanulónak módja van bizonyítani kapcsolatteremtő és kapcsolatfenntartó készségét és kommunikációs képességeit is.

A bibliográfia összeállítása nem szorítkozhat a témával kapcsolatos cikkek címeinek összegyűjtésére, a tartalmukat is meg kell ismernie a jelöltnek, az olvasottakat pedig hasznosítania kell kutatásában.

A projektkészítés folyamatában a jelöltnek az elérhető 30 pontból legalább 3 pontot kell elérnie a vizsga folytatásához.

I/1 A sajtószabadság etikai problémáit vizsgáló projektérettségi folyamatának értékelése					
Vizsgáló neve:					
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont	
A vizsgáló önálló részvétele a projekt készítésében	Önállóság a sajtószabadság etikai problémáinak feldolgozásában.	0-2	2		
Konzultációkon való megjelenés	Konzultációkon való aktív részvétel, pontos felkészülés az elemzés elkészítéséhez.	0-4	4		
K O M P E T E N C I Á K	Információk kezelése, probléma-felismerés, probléma-megoldó képesség, széles körű alkalmazási ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> • Munkanapló folyamatos vezetése. • Portfóliójában bemutatja a készítés folyamatához kapcsolódó anyagait, jegyzeteit, részfejezetét, a dolgozat készítése közben keletkezett produktumot. • Írásban elkészített hipotézis vagy célkitűzés, a sajtószabadság etikai problémái téma kiválasztásával kapcsolatos vizsgázo-i motivációk, s a témaválasztás indoklása. • Tervezet illetve hálóterv készítése a dolgozat megírásának ütemezésére. • A konzultációkon kitűzött határidők pontos betartása. • Nyersvázlat illetve részfejezet elkészítése a sajtószabadság korlátozhatósága témáról. 	0-4 0-2 0-2 0-2 0-2 0-2	14	
	Nyelvi kultúra, kommunikáció, értő olvasás, szövegalkotás	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkával kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával és a munkanaplóban. • A projektvezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés. • A szakirodalom megértése, értő feldolgozása. • A munkanapló és a tervezet vagy hálóterv tartalma, valamint a konzultációkon való szóbeli megnyilvánulásai logikusan felépítettek, nem tartalmaznak súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat. 	0-2 0-2 0-4 0-2	10	
Összesen (maximum)			30		
Tanári vélemény, aláírás					

I./2. Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez

A projektek megvalósítását a vizsgázó különböző műfajok választásával oldhatja meg. A műfajokat 3 nagy csoportba soroltuk, és műfajcsoportonként készítettük el a javítási útmutatót:

- 1) Írásos dolgozat típusú projekt
- 2) Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
- 3) Szervezésen alapuló projekt

1. Írásos dolgozat típusú projekten értjük a hagyományos házi dolgozatot, esszét, utópiát, dokumentumelemzést, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjút, esettanulmányt, publicisztikai típusú riportot, oknyomozó riportot, iskolaújságot, abban megjelenő cikksorozatot.

2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten értjük az audiovizuális produktumot, a fotósorozatot, az iskolarádió vagy -televízió részére készített riport- vagy műsorsorozatot, filmet, az audiovizuális interjút, tematikus faliújság-sorozatot. A projekt elbírálásának feltétele egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 10 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 40 pont).

3. A szervezésen alapuló projekt műfajai közé a közéleti diákrendezvény megszervezésének tervét, az iskolán kívüli közéleti akció szervezését, a jótékonyági rendezvény lebonyolításában történő részvételt, környezetvédelmi akció szervezését soroljuk. A projekt elbírálásának feltétele kísérő szöveg mellékelése. Az elkészített írásbeli munkák ajánlott terjedelme 3-5 oldal. Ha a témavezető tanár nincs jelen a diák által megszervezett rendezvényen, az írásos anyagnak ennél részletesebbnek kell lennie a diák munkájának értékeléséhez. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 30 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 20 pont).

Amennyiben a tanuló az utolsó konzultáció befejezéséig nem határozza meg dolgozata műfaját, a tanár feladata annak eldöntése, hogy melyik műfajcsoportba sorolja be a leadott vizsgadarabot. Választását, amennyiben kevert műfajok alkalmazásáról van szó, értékelésében röviden indokolnia kell.

A kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékelése során a jelöltnek legalább 5 pontot el kell érnie ahhoz, hogy a vizsgát folytathassa.

I./2.1. Írásos dolgozat típusú projekt

A sajtószabadság etikai problémái témájú dolgozat várható műfaja a hagyományos házi dolgozat, esszé, írásos formában beadott szociológiai jellegű interjú, publicisztikai típusú riport, iskolaújságban megjelenő cikksorozat, kérdőívelemzés, dokumentumelemzés.

A sajtószabadság korlátozhatóságát szociológiai, életkori, etikai, jogi, informatikai és egyéb szempontok alapján egyaránt vizsgálhatta. Az első feladat 1-2 konkrét eset kapcsán a lezajló médiavitát, sajtófigyelést, és az esettel kapcsolatos álláspontok, vélemények felmérését feltételezi. Mindkét feladat esetében jogos elvárás a vizsgázó egyéni véleményének ismertetése és érvekkel történő alátámasztása.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó idézőjellel vagy más módon nem jelezte, az adott dolgozatrészt a tanár húzza át, és jelölje a margón az eredeti forrást. Amennyiben a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét elérik, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszáma tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Az írásos vizsgamunka terjedelme akkor tekinthető megfelelőnek, az érettségihez méltónak, ha terjedelme mellékletek nélkül 12-es betűmérettel, másfeles sortávolsággal kb. 10-12 oldal, kézzel írt változatban valamivel több, 12-15 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül). Amennyiben a terjedelem nem éri el az előírtat, akkor „Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő” szempontra nulla pontot kell adni. Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

A sajtószabadság etikai problémái témájú írásos dolgozat típusú projekt értékelése					
Vizsgáló neve:					
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont	
A dolgozat egyedisége		Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját szellemi terméke. Az idézeteket, hivatkozásokat pontosan feltünteti.	0-2	2	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség		<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címeket tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi izléesek. A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. 	0-2 0-2 0-2 0-6	12	
K O M P E T E N C I Á K	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a sajtószabadság korlátozhatósága tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes.	0-2	36	
	Feladat megértés, probléma felismerés, probléma-megoldás keresése	<ul style="list-style-type: none"> A munka tartalma megfelel a választott témának, az etikai kérdéseket állítja a középpontba, s az írásos dolgozat műfaji követelményeit betartja. A projektmunka tartalmaz önálló kutatási tevékenységet, esetleg eredményt, ez egyaránt lehet riport, interjú, felmérés, kérdőív vagy dokumentumok összehasonlító elemzése stb. 	0-4 0-4		
	A projekt elméleti megalapozása, információk komplex kezelése, szakmai fogalmak azonosítása, helyes használata	<ul style="list-style-type: none"> A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza. Információit többféle műveltségi területről szerzi (etika, jog, informatika, szociológia, pszichológia, társadalmi valóság, média világa). Képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére. Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása). A témához tartozó szaknyelv alapfogalmait helyesen használja, pl. emberi jog, sajtószabadság, cenzúra, média, felelősség, etika, információ, kommunikáció, internet. 	0-6 0-2 0-2		

K O M P E T E N C I Á K	A lényegi elemek és a logikai kapcsolatok felismerése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontoz. A vizsgázó megtalálja a legfontosabb csomópontokat. • A vizsgázó képes az ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére, vizsgálhatja az otthoni internetezési lehetőség és az elérhető internettartalmak viszonyát, a média felelősségét olvasói levelek, betelefonálások, kibeszélő-show esetében, fegyverek, kábítószerek, előítéletes vagy tudománytalan nézetek korlátlan terjeszthetőségének társadalmi veszélyességét. • Képes következtetések levonására, különösen az internetezés, a kereskedelmi adók elterjedésének várható következményeit gondolhatja végig. 	0-2		
	A hipotézis vagy cél megfogalmazása és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> • Az elkészült projekt a hipotézisre (kérdőív, interjú esetében) vagy a célra épül, alkalmas a megadott téma vizsgálatára. • Sor kerül a hipotézis vagy a cél megvalósulásának értékelésére, az internet terjedésével összefüggő veszélyek és előnyök, lehetőségek mérlegelésére. 	0-2 0-2		
	A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz, a vizsgázó érdeklődési köréhez. Fontos szempont, hogy a kérdést ne elvontan, hanem eseteket elemezve vizsgálja.	0-2		
	Önkifejező képesség	Az írásos anyagban megjelenik az eredetiség, az egyéni hang, az írásos anyag tartalmazza a szerző saját véleményét az internetezés előnyeiről és hátrányairól, a sajtó felelősségéről.	0-4		
Összesen			50		
Tanári vélemény, aláírás					

I./2.2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

A sajtószabadság etikai problémái témájú dolgozat várható műfaja audiovizuális produktum, az iskolarádió vagy -televízió részére készített riport- vagy műsorsorozat, film, audiovizuális interjú, tematikus faliújság-sorozat, vagy esetbemutatásra mintának szánt saját készítésű vágott médiás anyag.

A projekt elbírálásához feltétel egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelte írásos anyagok értékelésére maximum 10 pont adható.

A képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelésének maximuma 40 pont.

A szaktanár joga annak meghatározása, hogy a vizsgázó milyen - az iskolának is rendelkezésére álló eszközön, hozzáférhető adathordozón, formátumban adhatja be dolgozatát. Ha az ebből adódó nehézségek a végleges leadást követően derültek ki, a vizsgázó utólag is kötelezhető a megfelelő adathordozóra, ill. formátumra történő átmásolásra.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó nem jelezte, a képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten esetében a plágium módjáról a tanár készítsen írásos feljegyzést. Amennyiben a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét eléri, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló produktum terjedelme akkor felel meg az érettségi elvárásnak, ha az iskolarádió illetve -televízió részére készített műsor legalább 4-10 perc terjedelmű, a műsorsorozat 3-5 részes, a tematikus faliújság minimálisan 3-5 részből áll, a film legalább 5-20 percnyi, a fotósorozat – bármilyen megjelenési formában vagy adathordozón – legalább 10-15 képből áll.

a) A sajtószabadság etikai problémái témájú képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyagok értékelése					
Vizsgáló neve:					
Szemponatok			Pont	Max. pont	Adott pont
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag a sajtószabadság etikai problémáinak bemutatásához igazodik, sor kerül a cél megvalósíthatóságának értékelésére is.	0-2	8	
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgáló képes a lényegi elemek, társadalmi, gazdasági, szociológiai, pedagógiai ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére.	0-2		
	A projektmunka elméleti megalapozása	Mind a produktum megvalósításához szükséges (pl. technikai eszközök hatásmechanizmusát, a választott műfaj sajátosságait tükröző) elméleti ismeretek tanulmányozását, mind az sajtóetika vizsgálatának megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia, az elméleti ismeretek megfogalmazódnak, azokat megfelelően alkalmazza az érettségiző.	0-4		
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	2	
Összesen (maximum)				10	

b)A sajtószabadság etikai problémái témájú képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vizsgadarab értékelése				
Szempontok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	<ul style="list-style-type: none"> • A projekt a vizsgázó saját szellemi terméke. A mástól átvett audiovizuális anyagrészek forrásait pontosan feltünteti. 	0-2	10	
	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunka tartalmaz önálló kutatási és/vagy művészi tevékenységet, esetleg eredményt, az anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang, képes érzelmi hatások felkeltésére. 	0-6		
	<ul style="list-style-type: none"> • Jól megállapítható a szerző saját véleménye a sajtószabadság korlátozhatóságáról, a média felelősségéről. 	0-2		
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgamunka formája az érettségi vizsgához méltó, esztétikai minőséget hordoz. 	0-4	8	
	<ul style="list-style-type: none"> • A produktum terjedelme megfelel az előírtaknak. 	0-2		
	<ul style="list-style-type: none"> • Képi világa jól szerkesztett, ha van, szövege szabatosan, pontosan, megfogalmazott, nem tartalmaz súlyos nyelvi vagy nyelvhelyességi hibát. 	0-2		
K O M P E T E N C I Á K	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a média felelősségével, a sajtószabadság korlátozhatóságával összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes.	0-2	
	A feladat megértése	A munka tartalma megfelel a sajtóetika témának, középpontba állítja a szabadság, korlátozhatóság, felelősség vizsgálatát és betartja a választott műfaj sajátosságait, követelményeit.	0-2	

K O M P E T E N C I Á K	A lényegi elemek és logikai kapcsolatok felismerése, információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontos, megjelennek ok-okozati kapcsolatok, összefüggések (pl. az internethasználat elterjedésének fontossága és korlátozatlanságának veszélyei, a média felelőssége és szabadsága, az információhoz való jutás alkotmányos joga). • Tárgyát vagy témáját több szempontból vizsgálja, a sajtószabadság mellett vagy ellen több szempontból érvel. 	0-4	22	
	A projekt készítésének szakmai megalapozása	<ul style="list-style-type: none"> • A témához kapcsolódó elméleti és műfaji ismeretek tükröződnek a kész műben. Ábrázolhatja az egyéni és a sajtó felelősség kapcsolatát, az internetezési lehetőségek, ill. a nyitott társadalom szükségét és a felmerülő problémákat, bemutathatja különböző korcsoportok eltérő információszerzési szokásait és a nevelés összefüggéseit. • A szakmai ismereteket, a különböző technikai eszközök hatásmechanizmusát (pl. képnyelv vagy hanghatások, technikai eszközök, vágás, montázstechnika) megfelelően alkalmazza. 	0-4		
	A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz (pl. az adott időszak internetes anyagait, médiacikkeit, adásait vizsgálja, friss adatokkal dolgozik).	0-2		
Összesen (maximum):				40	
A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyag és a képi vagy elektronikus vizsgadarab összesített pontszáma (a és b rész együtt):				50	
Tanári vélemény, aláírás:					

I./2.3. Szervezésen alapuló projekt

A sajtószabadság etikai problémáit elemző téma megvalósítható szervezésen alapuló projekt műfaji keretei között is, a tanuló is tervezhet, szervezhet pl. közéleti diákrendezvényt, fórumot vagy iskolán kívüli közéleti akciót a sajtóetikával kapcsolatos álláspontok megismerésére, egyeztetésére. Amennyiben környezetében indul olyan klub vagy rendezvénysorozat, mely az érettségi témájával kapcsolatba hozható, a vizsgázó bekapcsolódhat annak szervezésébe, és arról írhatja beszámolóját.

A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő akkor tekinthető az érettségihez méltónak, elvárhatónak, ha a dokumentumokból bebizonyosodik, hogy eléri a 30-35 órát. Ellenkező esetben „A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő dokumentáltan az érettségihez méltó, az elvárhatónak megfelelő” szempontra az értékelő tanár adjon nulla pontot. Döntését írásban indokolja is meg! Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Amennyiben a dolgozat és a szervezőmunka alapján nem egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, akkor erről az értékelő tanár készítsen írásos feljegyzést, adjon az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

A szervezőmunka értékeléséhez (különösen akkor, ha az értékelő nem volt jelen az adott rendezvényen, nincs személyes tapasztalata a szervezés, tervezés körülményeiről) nélkülözhetetlen az írásos kommentár, és a tartalomgazdag portfólió. Az elkészített írásbeli munka ajánlott terjedelme 3-5 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül).

a) A sajtószabadság etikai problémái témájú szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése					
Vizsgáló neve:					
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont	
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában		Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját munkája. A dolgozat alapján egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, és mit végzett a rendezőség többi tagja. Az írásos anyag tükrözi a szervezés során szerzett egyéni tapasztalatokat.	0-4	4	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség		<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő. A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címeket tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi izlésesek. Portfóliója gondosan összeállított, tükrözi a szervezőmunka sajátosságait. 	0-4 0-2 0-2	8	
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos anyag a rendezvényszervezés céljához igazodik, meghatározza a szervezés során végzendő egyéni feladatokat. Sor kerül a cél megvalósulásának vizsgálatára, az érettségiző által végzett tevékenység hatékonyságának értékelésére. 	0-4 0-2	18	
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgáló képes az ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére. A tanuló törekszik a lényegi elemek hangsúlyozására. 	0-2 0-2		
	A projektmunka elméleti megalapozása	<ul style="list-style-type: none"> Az elméleti ismeretek megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia, mind a sajtószabadsághoz, mind a szervezéshez kapcsolódó marketing- és PR tevékenységhez szükséges elméleti ismeretek megjelennek, azokat megfelelően alkalmazza. Rávilágít a szervezés jogi, gazdasági feltételeire. 	0-4 0-4		
	Összesen:				

b) A sajtószabadság etikai problémái témájú szervezési feladat lebonyolítási módjának értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok, kompetenciák		Pont	Max. pont	Adott pont
Önálló munkavégző és kezdeményező képesség	A vizsgáló által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő dokumentáltan az érettségihez méltó, az elvárhatónak megfelelő.	0-2	2	
	A tanuló motiváltsága megfelelő mértékű, önmaga áll elő ötletekkel. Megállapítható, hogy a vizsgáló a szervezésben mit végzett önállóan.	0-4		
A figyelemfelkeltés és az érdeklődés megtartásának képessége	<ul style="list-style-type: none"> A rendezvényre a figyelem felkeltése ötletes, több információhordozót is használ, vagy tükröződik a személyes meggyőzésre tett erőfeszítés. 	0-2	4	
	<ul style="list-style-type: none"> A szervezés folyamatában a vizsgáló képes a megfelelő tájékoztatásra. A tanuló képes a kapcsolatteremtésre, számára esetleg idegen környezetben is jól kommunikál. 	0-2		
Szervező-készség, információk komplex kezelése	A rendezvényszervezéshez kapcsolódó időkeret megjelölése, az időpont megválasztása megfelelő. Az események időtartama arányos.	0-2	6	
	A helyszín megválasztása megfelelő, a költségigények meghatározása megfelelő módon megtörtént.	0-2		
	Az esemény menetének összefogása, irányítása megvalósult. A rendezvény értékelése és a megfelelő visszacsatolás megtörtént.	0-2		
Helyzetfelismerő, konfliktuskezelő és problémamegoldó képesség	<ul style="list-style-type: none"> A tervezés és lebonyolítás során az esetleges, várható gátló, zavaró tényezők megoldását (esőnap, helyszín, áramhiány, rendzavarás stb.) a vizsgáló megtervezte. 	0-2	4	
	<ul style="list-style-type: none"> A tanuló képes volt a program kapcsán keletkező feszültségek kezelésére, ill. az akadályok leküzdésére, meg tudta oldani a váratlan helyzeteket, reagált a felvetésekre. 	0-2		
Összesen:			20	
Szervezésen alapuló projekt összesített pontszáma (a és b rész együtt)		50		
Tanári vélemény, aláírás				

I/B Szóbeli vizsga**A projektmunka megvédésének értékelése
(Maximálisan adható 20 pont)**

A diák a szóbeli érettségi vizsgán megvédi a vizsgamunkáját. A védelem során a vizsgázó röviden ismerteti projektjét, és válaszol a vizsgabizottság által feltett kérdésekre.

Az érettségi elnök és a vizsgabizottság előzetes engedélyével bemutatható a képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vizsgadarab. Az erre felhasznált idő nem számít bele az érettségiző szóbeli feleletének vizsgaidejébe. A vizsgadarab közös megtekintése viszont lehetővé teszi, hogy a bizottság tagjai is érdemi kérdéseket tegyenek fel, megismerjék az érettségiző munkáját.

A szóbeli védelem alkalmával a portfólióban található anyagok bármelyikét a vizsgázó felhasználhatja szemléltetésre, használatára az értékelő tanár bátoríthatja. A vizsgázó projektmunkájának bemutatását az értékelő tanár – a rendelkezésre álló kevés idő miatt – megszakíthatja, hogy maradjon elegendő idő a bizottság által felteendő kérdésekre is. A vizsgázót a pontozásban nem érheti hátrány, ha a bizottság bármely tagja nem a projekthez kapcsolódó kérdést tesz fel, és arra az érettségiző nem tudja a választ.

A sajtószabadság etikai problémái témájú projektérettségi megvédésének értékelése		
Vizsgázó neve:		
Szemponatok, kompetenciák	Max. pont	Adott pont
A vizsgamunka lényegi elemeinek és az egyéni munka konkrétumainak bemutatása. Nemcsak a sajtószabadság korlátozhatóságának általános ábrázolását végzi, hanem érinti az általa vizsgált eseteket is. Legalább kétféle megközelítési módot alkalmaz.	6	
A projektkészítés során szerzett néhány egyéni tapasztalatát ismerteti. A vizsgázó képes saját projektmunkájának eredményét, erényeit ismertetni, az esetleges kudarcok okát keresi, magyarázza.	4	
Szaknyelv, szakmai ismeretek alkalmazása. A vizsgázótól elvárható a projekttémájához kapcsolódó szakszavak, pl. emberi jog, sajtószabadság, cenzúra, média, felelősség, etika, információ, kommunikáció, internet, tananyag, és választott műfaja jellegzetes szakszókincsének megfelelő használata.	4	
A vizsgabizottság által feltett 2-4 kérdés megválaszolása, témátartás, lényegkiemelés.	4	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége	2	
Összesen	20	

II. Családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződése

- Elemezze, hogy mesékben vagy általános iskolások számára készült tananyagokban vagy ismeretterjesztő művekben tükröződik-e a család, a nemi szerepek, esetleg a gyerek-felnőtt viszony, az időskorúak helyzetének változása!
- Írjon/készítsen mesét, ismeretterjesztő művet a családi munkamegosztás javasolt módjáról, vagy az időskorúak változó helyzetéről!

II./A Írásbeli vizsga (Maximálisan adható 80 pont)

II./1. A projektkészítés folyamatának értékelése (Maximálisan adható 30 pont)

A szaktanár a projektmunka elkészítésének egész folyamatát értékeli. Neki kell meggyőződnie arról, hogy a vizsgázó önállóan készíti-e el dolgozatát, végzi kutatási tevékenységét. Az önálló tevékenység nem zárja ki külső segítség igénybevételét, de ez elsősorban tanácsadást, speciális eszközök (pl. filmfelvevő, vágóasztal, riportermagnó stb.) használatának segítségét jelenti. Különösen fontos, hogy módja legyen a szaktanárnak, például a szervezéssel kapcsolatos műfajok választása esetén, az egész munkafolyamat követésére, abban a vizsgázó szerepének egyértelmű megállapítására.

Amennyiben arra az értékelési szempontra, hogy a vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában nulla pontot ad a projektvezető tanár, azaz úgy értékeli, hogy a vizsgadarab más személy szellemi terméke, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet a következő vizsgaidőszakban.

A projektkészítés folyamata közel ugyanolyan fontos az érettségi vizsgán, mint maga a kész vizsgadarab tartalma és formája. A készítés folyamatát a tanár csak a konzultációkon keresztül tudja nyomon követni, ezért a jelölt számára a konzultációkon való részvétel, és az arra való felkészülés kötelező. Amennyiben a jelölt egyetlen konzultáción sem jelenik meg, vagy ha részt vesz, de teljesen felkészületlenül érkezik, és a szaktanár a munkáját ebből a szempontból nulla ponttal értékeli, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A készítés folyamatának értékeléséhez nélkülözhetetlen, hogy a tanuló munkanaplót vezessen. Amennyiben a jelölt nem készít munkanaplót, nem adja le a kész dolgozat mellékleteként, akkor a „munkanapló folyamatos vezetése” szempontra nulla pontot ad, a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A szaktanárnak a továbbiakban értékelni kell az egyes részfeladatokat; a hipotézisalkotást, a tervezet vagy hálóterv készítését, a nyers változat minőségét.

Fontos szempont az is, hogy a diák mennyire tud kooperálni a projektvezetővel, útmutatásait, a konzultáción hallott tanácsait mennyire képes beépíteni tevékenységébe. Több műfaj esetén a diákkal együtt részt vesznek a projektmunkában más személyek is (interjú alanyok, kérdőíves felmérés válaszadói, rendezvényszervezés segítői stb.), ezáltal a tanulónak módja van bizonyítani kapcsolatteremtő és kapcsolatfenntartó készségét és kommunikációs képességeit is.

A bibliográfia összeállítása nem szorítkozhat a témával kapcsolatos cikkek címeinek összegyűjtésére, a tartalmukat is meg kell ismernie a jelöltnek, az olvasottakat pedig hasznosítania kell kutatásában.

A projektkészítés folyamatában a jelöltnek az elérhető 30 pontból legalább 3 pontot kell elérnie a vizsga folytatásához.

II. Családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződését vizsgáló projektérettségi folyamatának értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
A vizsgáló önálló részvétele a projektkészítésében		Önállóság a családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződését vizsgáló téma feldolgozásában.	0-2	2
Konzultációkon való megjelenés		Konzultációkon való aktív részvétel, pontos felkészülés az elemzés elkészítéséhez.	0-4	4
K O M P E T E N C I Á K	Információk kezelése, probléma-felismerés, problémamegoldó képesség, széleskörű alkalmazási ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> • Munkanapló folyamatos vezetése. • Portfoliójában bemutatja a készítés folyamatához kapcsolódó anyagait, jegyzeteit, részfejezetét, a dolgozat készítése közben keletkezett produktumokat. • Írásban elkészített hipotézis vagy célkitűzés, a téma kiválasztásával kapcsolatos vizsgázói motivációk, s a témaválasztás indoklásának megfelelő megjelenítése. • Tervezet illetve hálóterv készítése a munka ütemezésére. • A konzultációkon kitűzött határidők pontos betartása. • Nyersvázlat illetve részfejezet elkészítése az átjárható határokat vizsgáló témában. 	0-4 0-2 0-2 0-2 0-2 0-2	14
	Nyelvi kultúra, kommunikáció, értő olvasás, szövegalkotás	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkával kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával és a munkanaplóban. • A projektvezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés. • A családszociológiai vizsgálatokat bemutató szakirodalom megértése, értő feldolgozása, felkészült médiaismeret. • A munkanapló és a tervezet vagy hálóterv tartalma, valamint a konzultációkon való szóbeli megnyilvánulásai logikusan felépítettek, nem tartalmaznak súlyos nyelvtani, nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat. 	0-2 0-2 0-4 0-2	10
Összesen (maximum)				30
Tanári vélemény, aláírás				

II./2. Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez

A projektek megvalósítását a vizsgázó különböző műfajok választásával oldhatja meg. A műfajokat 3 nagy csoportba soroltuk, és műfajcsoportonként készítettük el a javítási útmutatót:

- 1) Írásos dolgozat típusú projekt
- 2) Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
- 3) Szervezésen alapuló projekt

1. Írásos dolgozat típusú projekten értjük a hagyományos házi dolgozatot, esszét, utópiát, dokumentumelemzést, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjút, esettanulmányt, publicisztikai típusú riportot, oknyomozó riportot, iskolaújságot, abban megjelenő cikksorozatot.

2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten értjük az audiovizuális produktumot, a fotósorozatot, az iskola rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozatot, filmet, az audiovizuális interjút, tematikus faliújság-sorozatot. A projekt elbírálásának feltétele egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 10 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 40 pont).

3. A szervezésen alapuló projekt műfajai közé a közéleti diákrendezvény megszervezésének tervét, az iskolán kívüli közéleti akció szervezését, a jótékonyági rendezvény lebonyolításában történő részvételt, környezetvédelmi akció szervezését soroljuk. A projekt elbírálásának feltétele kísérő szöveg mellékelése. Az elkészített írásbeli munkák ajánlott terjedelme 3-5 oldal. Ha a témavezető tanár nincs jelen a diák által megszervezett rendezvényen, az írásos anyagnak ennél részletesebbnek kell lennie a diák munkájának értékeléséhez. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 30 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 20 pont).

Amennyiben a tanuló az utolsó konzultáció befejezéséig nem határozza meg dolgozata műfaját, a tanár feladata annak eldöntése, hogy melyik műfajcsoportba sorolja be a leadott vizsgadarabot. Választását, amennyiben kevert műfajok alkalmazásáról van szó, értékelésében röviden indokolnia kell.

A kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékelése során a jelöltnek legalább 5 pontot el kell érnie ahhoz, hogy a vizsgát folytathassa.

II./2.1. Írásos dolgozat típusú projekt

A családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződését vizsgáló projekt várható műfaja a hagyományos házi dolgozat, médiaelemzés, esszé, dokumentumelemzés, forráskritika, írásos formában beadott szociológiai jellegű interjú, publicisztikai típusú riport, iskolaújságban megjelenő cikksorozat.

A vizsgadarab elkészítéséhez a diák készíthet kérdőívet vagy interjúkat tanárokkal, pszichológusokkal, szociológusokkal. A szerepek tükröződését pedagógiai, társadalmi, etikai, jogi (egyenlőség kérdésköre) és egyéb szempontok alapján egyaránt vizsgálhatja. A média vagy tananyag vizsgálatakor esztétikai, pedagógiai, etikai, gazdasági, emberjogi vagy egyéb szempontokat egyaránt a középpontba állíthat. Amennyiben a második feladatot választja, - a dolgozatnak egyaránt tartalmaznia kell az adott céllal készült mesét ill. ismeretterjesztő művet és annak rövid elemzését, a célját, és a megvalósulás értékelését.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó idézőjellel vagy más módon nem jelezte, az adott dolgozatrészt a tanár húzza át, és jelölje a margón az eredeti forrást. Amennyiben a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét eléri, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Az írásos vizsgamunka terjedelme akkor tekinthető megfelelőnek, az érettségéhez méltónak, ha terjedelme mellékletek nélkül 12-es betűmérettel, másfeles sortávolsággal kb. 10-12 oldal, kézzel írt változatban valamivel több, 12-15 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül). Amennyiben a terjedelem nem éri el az előírtat, akkor „Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő” szempontra nulla pontot kell adni. Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződését tárgyaló írásos dolgozat típusú projekt értékelése					
Vizsgáló neve:					
Szempontok		Pont	Max. pont	Adott pont	
A dolgozat egyedisége		Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját szellemi terméke. Az idézeteket, hivatkozásokat pontosan feltünteti.	0-2	2	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség		<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő (10-15 oldal). A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címet tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi ízlésesek. A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. 	0-2 0-2 0-2 0-6	12	
K O M P E T E N C I Á K	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződése tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes.	0-2		
	A feladat megértése, a probléma felismerése, problémamegoldás keresése	<ul style="list-style-type: none"> A munka tartalma megfelel az átjárható határok témának, a szerepek elemzését, emberi viszonyok ábrázolását állítja a középpontba, s az írásos dolgozat műfajával szemben támasztott követelményeket betartja. A projektmunka tartalmaz önálló kutatási tevékenységet, esetleg eredményt, ez egyaránt lehet riport, interjú, felmérés, dokumentumelemzés vagy maga a saját készítésű mese, ill. ismeretterjesztő mű stb. 	0-4 0-4		
	A projekt elméleti megalapozása információk komplex kezelése, szakmai fogalmak azonosítása, helyes használata	<ul style="list-style-type: none"> A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza. Információit többféle műveltségi területéről szerzi (jog, etika, szociológia, családjog, társadalmi valóság, média világa). Képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére. Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása). A témához tartozó szaknyelv alapfogalmait helyesen használja, pl. emberi jog, nemi szerep, identitás, munkamegosztás, felelősség, szocializáció. 	0-6 0-2 0-2	36	

K O M P E T E N C I Á K	A lényegi elemek és a logikai kapcsolatok felismerése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontos. A vizsgázó megtalálja a legfontosabb csomópontokat. • A vizsgázó képes összefüggések felismerésére, vizsgálhatja az egyéni és családi érdek, családtípusok és a munkamegosztás kapcsolatának jellemzőit. Feltárhatja mesékben, tananyagokban az ábrázolás valószínűsíthető okát. • Képes következtetések levonására, különösen a jövő nemzedék számára készült tananyagok rejtett tantervi hatását mérlegelheti. 	0-2		
			0-2		
			0-2		
	A hipotézis vagy cél megfogalma- zása és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> • Az elkészült projekt a hipotézisre vagy a célra épül, alkalmas a szereptükrözést elemző téma vizsgálatára. • Sor kerül a hipotézis vagy a cél megvalósulásának értékelésére, a projekt által kapott eredmények mérlegelésére. 	0-2		
		0-2			
	A gyakorla megjelenése	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz. Fontos szempont, hogy a szerepeket ne csak elvontan, hanem előfordulásukban vizsgálja (saját anyag készítése esetén is).	0-2		
	Önkifejező képesség	Az írásos anyagban megjelenik az eredetiség, az egyéni hang, az írásos anyag tartalmazza a szerző saját véleményét a szerepek változásáról ill. állandóságáról, az ábrázolásokat készítők felelőségéről.	0-4		
Összesen			50		
Tanári vélemény, aláírás:					

II./2.2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

Családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződését elemző dolgozat várható műfaja audiovizuális produktum, fotósorozat, játék, báb, képregény, plakát, rajzfilm az iskolarádió vagy -televízió részére készített riport- vagy műsorsorozat, film, az audiovizuális interjú tanárokkal, szakemberekkel, tematikus faliújság-sorozat. Film vagy a készítéshez szükséges több időt feltételező alkotást vizsgázók közösen is készíthetik, amennyiben a saját, önálló munka jól dokumentált, természetesen a kísérő szövegnek, elemzésnek ebben az esetben is egyéninek kell lenni.

A vizsgadolgozat nemcsak legyártott kész mű lehet, hanem annak terve, vázlata, érthető leírása, bemutatása is.

A projekt elbírálásának feltétele egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyagok értékelésére maximum 10 pont adható.

Magának a képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelésének maximuma 40 pont.

A szaktanár joga annak meghatározása, hogy a vizsgázó milyen - az iskolának is rendelkezésére álló eszközön hozzáférhető adathordozón, formátumban adhatja be dolgozatát. Ha az ebből adódó nehézségek a végleges leadást követően derültek ki, a vizsgázó utólag is kötelezhető a megfelelő adathordozóra, ill. formátumra történő átmásolásra.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó nem jelezte, a képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten esetében a plágium módjáról a tanár készítsen írásos feljegyzést. Amennyiben a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét eléri, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információ-forráson alapuló produktum terjedelme akkor felel meg az érettségi elvárásnak, ha az iskolarádió, illetve -televízió részére készített műsor legalább 4-10 perc terjedelmű, a műsorsorozat 3-5 részes, a tematikus faliújság minimálisan 3-5 részből áll, a film legalább 5-20 percnyi, a fotósorozat – bármilyen megjelenési formában vagy adathordozón – legalább 10-15 képből áll.

a) A családi, nemi vagy életkori szerepek témáját tárgyaló képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyagok értékelése					
Vizsgáló neve:					
Szemponatok			Pont	Max. pont	Adott pont
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag a családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződésének bemutatásához igazodik, sor kerül a cél megvalósíthatóságának értékelésére is.	0-2	8	
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgáló képes a lényegi elemek, társadalmi, pedagógiai, szocializációs, szociológiai ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére.	0-2		
	A projektmunka elméleti megalapozása	Mind a produktum megvalósításához szükséges (pl. technikai eszközök hatásmechanizmusát, a választott műfaj sajátosságait tükröző) elméleti ismeretek tanulmányozását, mind a szocializációval, mintakövetéssel kapcsolatos ismeretek megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia, az elméleti ismeretek megfogalmazódnak, azokat megfelelően alkalmazza az érettségiző.	0-4		
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	2	
Összesen (maximum)				10	

b) Családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződése témájú képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vizsgadarab értékelése				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	<ul style="list-style-type: none"> • A projekt a vizsgázó saját szellemi terméke. A mástól átvett audiovizuális anyagrészek forrásait pontosan feltünteti. 	0-2	10	
	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunka tartalmaz önálló kutatási és/vagy művészi tevékenységet, esetleg eredményt, az anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang, képes érzelmi hatások felkeltésére. 	0-6		
	<ul style="list-style-type: none"> • Jól megállapítható a szerző saját véleménye az elemzett ill. készített művekben a szerepek tükröződésének módjáról. 	0-2		
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgamunka formája az érettségi vizsgához méltó, esztétikai minőséget hordoz. 	0-4	8	
	<ul style="list-style-type: none"> • A produktum terjedelme megfelel az előírtaknak. 	0-2		
	<ul style="list-style-type: none"> • Képi világa jól szerkesztett, ha van, szövege szabatosan, pontosan, megfogalmazott, nem tartalmaz súlyos nyelvi vagy nyelvhelyességi hibát. 	0-2		
Szakmailag megalapozott címadás	A cím a szerepek ábrázolásának vizsgálatának témájával összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes.	0-2		
A feladat megértése	A munka tartalma megfelel a szerepekkel kapcsolatos témának, az ábrázolásmódok okainak, következményeinek vizsgálatát állítja a középpontba	0-2		

K O M P E T E N C I Á K	A lényegi elemek és logikai kapcsolatok felismerése, információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontos, megjelennek ok-okozati kapcsolatok, összefüggések (pl. a szerepek változása és az életkorok megítélése hogyan függ össze az életmód megváltozásával). • Tárgyát vagy témáját több szempontból vizsgálja, több szempontból érvel vagy próbál hatni. 	0-4 0-4	22	
	A projekt készítésének szakmai megalapozása	<ul style="list-style-type: none"> • A témához kapcsolódó elméleti és műfaji ismeretek tükröződnek a kész műben. Ábrázolhatja a család, a nemi szerepek, esetleg a gyerek-felnőtt viszony, az időskorúak helyzetének változását a munkamegosztás, a mintaátadás, a szocializáció, a gazdaság szempontjából. • A szakmai ismereteket, a különböző technikai eszközök hatásmechanizmusát (pl. képnnyelv vagy hanghatások, technikai eszközök, vágás, montázstechnika) megfelelően alkalmazza. 	0-4 0-4		
	A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz (pl. az adott időszak szokásait vizsgálja, illetve az elemzett alkotások vagy saját alkotása(i) az aktuális probléma bemutatására alkalmas).	0-2		
Összesen (maximum):				40	
A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelte írásos anyag és a képi vagy elektronikus vizsgadarab összesített pontszáma (a és b rész együtt):				50	
Tanári vélemény, aláírás:					

II./2.3. Szervezésen alapuló projekt

A családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződését elemző téma esetleg megvalósítható szervezésen alapuló projekt műfaji keretei között is. A vizsgázó tervezhet, szervezhet pl. diákrendezvényt, fórumot, a tanárok, tanítók, pszichológusok, szociológusok meghívásával, a különböző álláspontok megismerésére.

A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő akkor tekinthető az érettségihez méltónak, elvárhatónak, ha a dokumentumokból bebizonyosodik, hogy eléri a 30-35 órát. Ellenkező esetben „A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő dokumentáltan az érettségihez méltó, az elvárhatónak megfelelő” szempontra az értékelő tanár adjon nulla pontot. Döntését írásban indokolja is meg! Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Amennyiben a dolgozat és a szervezőmunka alapján nem egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, akkor erről az értékelő tanár készítsen írásos feljegyzést, adjon az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

A szervezőmunka értékeléséhez (különösen akkor, ha az értékelő nem volt jelen az adott rendezvényen, nincs személyes tapasztalata a szervezés, tervezés körülményeiről) nélkülözhetetlen az írásos kommentár, és a tartalomgazdag portfólió. Az elkészített írásbeli munka ajánlott terjedelme 3-5 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül).

a) Családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződését tárgyaló szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját munkája. A dolgozat alapján egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, és mit végzett a rendező szervezet többi tagja. Az írásos anyag tükrözi a szervezés során szerzett egyéni tapasztalatokat.	0-4	4	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő. A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címet tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi ízlésesek. Portfóliója gondosan összeállított, tükrözi a szervezőmunka sajátosságait. 	0-4 0-2 0-2	8	
K C É L M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos anyag a rendezvényszervezés céljához igazodik, meghatározza a szervezés során végzendő egyéni feladatokat. Sor kerül a cél megvalósulásának vizsgálatára, az érettségiző által végzett tevékenység hatékonyságának értékelésére is. 	0-4 0-2	18
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgáló képes kapcsolat, összefüggések felismerésére, pl. szerepek ábrázolásának célja és a választott eszköz, valamint a szerepábrázolás tudatossága vagy rejtett jellege közt. A tanuló törekszik a lényegi elemek hangsúlyozására. 	0-2 0-2	

A projektmunka elméleti megalapozása	<ul style="list-style-type: none"> Az elméleti ismeretek megalapozását a szocializációról, a család változó szerepéről tükrözi az elkészített bibliográfia, és a szervezéshez szükséges marketing- és PR tevékenységhez kapcsolódó elméleti ismeretek megjelennek, azokat megfelelően alkalmazza. 	0-4		
	<ul style="list-style-type: none"> Rávilágít a szervezés jogi, gazdasági feltételeire. 	0-4		
Összesen:			30	

b) Családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződését tárgyaló szervezési feladat lebonyolítás módjának értékelése					
Szemponatok			Pont	Max. pont	Adott pont
K O M P E T E N C I Á K	Önálló munkavégző és kezdeményező képesség	A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő dokumentáltan az érettségihez méltó, az elvárhatónak megfelelő.	0-2	2	
		A tanuló motiváltsága megfelelő mértékű, önmaga javasol, áll elő ötletekkel. Megállapítható, hogy a vizsgázó a szervezésben mit végzett önállóan, irányítóként, munkatársként, résztvevőként.	0-4	4	
	A figyelemfelkeltés és az érdeklődés megtartásának képessége	<ul style="list-style-type: none"> A rendezvény meghirdetésének körülményeinél a figyelem felkeltése ötletes, többfajta információhordozót is használ, vagy tükröződik a személyes meggyőzésre tett erőfeszítés. A szervezés folyamatában a vizsgázó képes a megfelelő tájékoztatásra. A tanuló képes a kapcsolatteremtésre, számára esetleg idegen környezetben is jól kommunikál. 	0-2 0-2	4	

	Szervező-készség, információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> • A rendezvényszervezésre és magára a rendezvényre az időkeret megjelölése, az időpont megválasztása megfelelő. Az események időtartama arányos. A helyszín megválasztása megfelelő, a költségigények meghatározása megfelelő módon megtörtént. • Az esemény menetének összefogása, irányítása megvalósult. A rendezvény értékelése és a megfelelő visszacsatolás megtörtént. 	0-3		
	Helyzet-felismerő, konfliktus-kezelő és probléma-megoldó képesség	<ul style="list-style-type: none"> • A tervezés és lebonyolítás során az esetleges, várható gátló, zavaró tényezők megoldását (esőnap, helyszín, áramhiány, rendzavarás stb.) a vizsgáló megtervezte. • A tanuló képes volt a program kapcsán keletkező feszültségek kezelésére, ill. az akadályok leküzdésére, meg tudta oldani a váratlan helyzeteket, ill. reagált a felvetésekre. 	0-2		
Összesen (maximum)				20	
Szervezésen alapuló projekt írásos anyagának és a lebonyolítás módjának összesített pontszáma (a és b rész együtt)				50	
Tanári vélemény, aláírás:					

II/B Szóbeli vizsga**A projektmunka megvédésének értékelése**
(Maximálisan adható 20 pont)

A diák a szóbeli érettségi vizsgán megvédi a vizsgamunkáját. A védelem során a vizsgázó röviden ismerteti projektjét, és válaszol a vizsgabizottság által feltett kérdésekre.

Az érettségi elnök és a vizsgabizottság előzetes engedélyével bemutatható a képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vizsgadarab. Az erre felhasznált idő nem számít bele az érettségiző szóbeli feleletének vizsgaidejébe. A vizsgadarab közös megtekintése viszont lehetővé teszi, hogy a bizottság tagjai is érdemi kérdéseket tegyenek fel, megismerjék az érettségiző munkáját.

A szóbeli védelem alkalmával a portfólióban található anyagok bármelyikét a vizsgázó felhasználhatja szemléltetésre, használatára az értékelő tanár bátoríthatja. A vizsgázó projektmunkájának bemutatását az értékelő tanár – a rendelkezésre álló kevés idő miatt – megszakíthatja, hogy maradjon elegendő idő a bizottság által felteendő kérdésekre is. A vizsgázót a pontozásban nem érheti hátrány, ha a bizottság bármely tagja nem a projekthez kapcsolódó kérdést tesz fel, és arra az érettségiző nem tudja a választ.

Családi, nemi vagy életkori szerepek tükröződését vizsgáló projektérettségi megvédésének értékelése		
Vizsgáló neve:		
Szemponatok, kompetenciák	Max. pont	Adott pont
A vizsgamunka lényegi elemeinek és az egyéni munka konkrétumainak bemutatása. Nemcsak a családi, nemi vagy életkori szerepek napjainkban zajló változásának általános ábrázolását végzi, hanem érinti ezek tudatos vagy rejtett tükröződését is. Legalább kétféle megközelítési módot alkalmaz.	6	
A projektkészítés során szerzett néhány egyéni tapasztalatát ismerteti, kitér az általa legérdekesebbnek tartott szerepábrázolásokra. A vizsgázó képes saját projektmunkájának eredményét, erőseit ismertetni, az esetleges kudarcok okát keresi, magyarázza.	4	
Szaknyelv, szakmai ismeretek alkalmazása. A vizsgázótól elvárható, hogy a projekttémájához kapcsolódó szakszavakat, pl. emberi jog, nemi szerep, identitás, munkamegosztás, felelősség, szocializáció stb., és választott műfaja jellegzetes szakszókincsét megfelelően használata.	4	
A vizsgabizottság által feltett 2-4 kérdés megválaszolása, témataratás, lényegkiemelés.	4	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége	2	
Összesen	20	

III. Egy lakótelep élete

- Készítsen felmérést, bemutatást egy lakótelep vásárlási és/vagy utazási és/vagy szórakozási szokásairól, és/vagy az ottlakók szabadidejének mennyiségéről, eltöltésének módjáról!
- Mutassa be egy lakótelep közösségi szokásait, rendezvényeit, vagy mérje fel, mennyire ismerik egymást a szomszédok, kinek a segítségére számíthatnak! A feladat értelmezhető egy lakótelepen működő egyházi, kulturális, sport vagy más közösség bemutatásaként is.

III./A Írásbeli vizsga (Maximálisan adható 80 pont)

III./1. A projektkészítés folyamatának értékelése (Maximálisan adható 30 pont)

A szaktanár a projektmunka elkészítésének egész folyamatát értékeli. Neki kell meggyőződnie arról, hogy a vizsgázó önállóan készíti-e el dolgozatát, végzi kutatási tevékenységét. Az önálló tevékenység nem zárja ki külső segítség igénybevételét, de ez elsősorban tanácsadást, speciális eszközök (pl. filmfelvevő, vágóasztal, riportermagnó stb.) használatának segítségét jelenti. Különösen fontos, hogy módja legyen a szaktanárnak, például a szervezéssel kapcsolatos műfajok választása esetén, az egész munkafolyamat követésére, abban a vizsgázó szerepének egyértelmű megállapítására.

Amennyiben arra az értékelési szempontra, hogy a vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában nulla pontot ad a projektvezető tanár, azaz úgy értékeli, hogy a vizsgadarab más személy szellemi terméke, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet a következő vizsgaidőszakban.

A projektkészítés folyamata közel ugyanolyan fontos az érettségi vizsgán, mint maga a kész vizsgadarab tartalma és formája. A készítés folyamatát a tanár csak a konzultációkon keresztül tudja nyomon követni, ezért a jelölt számára a konzultációkon való részvétel, és az arra való felkészülés kötelező. Amennyiben a jelölt egyetlen konzultáción sem jelenik meg, vagy ha részt vesz, de teljesen felkészületlenül érkezik, és a szaktanár a munkáját ebből a szempontból nulla ponttal értékeli, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A készítés folyamatának értékeléséhez nélkülözhetetlen, hogy a tanuló munkanaplót vezessen. Amennyiben a jelölt nem készít munkanaplót, nem adja le a kész dolgozat mellékleteként, akkor a „munkanapló folyamatos vezetése” szempontra nulla pontot ad, a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A szaktanárnak a továbbiakban értékelni kell az egyes részfeladatokat; a hipotézisalkotást, a tervezet vagy hálóterv készítését, a nyers változat minőségét.

Fontos szempont az is, hogy a diák mennyire tud kooperálni a projektvezetővel, útmutatásait, a konzultáción hallott tanácsait mennyire képes beépíteni tevékenységébe. Több műfaj esetén a diákkal együtt részt vesznek a projektmunkában más személyek is (interjú alanyok, kérdőíves felmérés válaszadói, rendezvényszervezés segítői stb.), ezáltal a tanulónak módja van bizonyítani kapcsolatteremtő és kapcsolatfenntartó készségét és kommunikációs képességeit is.

A bibliográfia összeállítása nem szorítkozhat a témával kapcsolatos cikkek címeinek összegyűjtésére, a tartalmukat is meg kell ismernie a jelöltnek, az olvasottakat pedig hasznosítania kell kutatásában.

A projektkészítés folyamatában a jelöltnek az elérhető 30 pontból legalább 3 pontot kell elérnie a vizsga folytatásához.

III./1. Egy lakótelep életét vizsgáló projektérettségi folyamatának értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szempontok		Pont	Max. pont	Adott pont
A vizsgáló önálló részvétele a projekt készítésében		Önállóság egy lakótelep életét vizsgáló téma feldolgozásában.	0-2 2	
Konzultációkon való megjelenés		Konzultációkon való aktív részvétel, pontos felkészülés az elemzés elkészítéséhez.	0-4 4	
K O M P E T E N C I Á K	Információk kezelése, probléma-felismerés, problémamegoldó képesség, széleskörű alkalmazási ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> • Munkanapló folyamatos vezetése. • Portfoliójában bemutatja a készítés folyamatához kapcsolódó anyagait, jegyzeteit, részfejezetét, a dolgozat készítése közben keletkezett produktumot. • Írásban elkészített hipotézis vagy célkitűzés, a lakótelepi téma kiválasztásával kapcsolatos vizsgázo i motivációk, s a témaválasztás indoklása. • Tervezet illetve hálóterv készítése a munka ütemezésére. • A konzultációkon kitűzött határidők pontos betartása. • Nyersvázlat illetve részfejezet elkészítése egy lakótelep életét. Vizsgáló felmérésről. 	0-4 0-2 0-2 0-2 0-2	14
	Nyelvi kultúra, kommunikáció, értő olvasás, szövegalkotás	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkával kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával és a munkanaplóban. • A projektvezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés. • A szakirodalom megértése, értő feldolgozása. • A munkanapló és a tervezet vagy hálóterv tartalma, valamint a konzultációkon való szóbeli megnyilvánulásai logikusan felépítettek, nem tartalmaznak súlyos nyelvtani, nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat. 	0-2 0-2 0-4 0-2	10
Összesen (maximum)			30	
Tanári vélemény, aláírás				

III./2. Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez

A projektek megvalósítását a vizsgázó különböző műfajok választásával oldhatja meg. A műfajokat 3 nagy csoportba soroltuk, és műfajcsoportonként készítettük el a javítási útmutatót:

- 1) Írásos dolgozat típusú projekt
- 2) Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
- 3) Szervezésen alapuló projekt

1. Írásos dolgozat típusú projekten értjük a hagyományos házi dolgozatot, esszét, utópiát, dokumentumelemzést, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjút, esettanulmányt, publicisztikai típusú riportot, oknyomozó riportot, iskolaújságot, abban megjelenő cikksorozatot.

2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten értjük az audiovizuális produktumot, a fotósorozatot, az iskola rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozatot, filmet, az audiovizuális interjút, tematikus faliújság-sorozatot. A projekt elbírálásának feltétele egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 10 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 40 pont).

3. A szervezésen alapuló projekt műfajai közé a közéleti diákrendezvény megszervezésének tervét, az iskolán kívüli közéleti akció szervezését, a jótékonysági rendezvény lebonyolításában történő részvételt, környezetvédelmi akció szervezését soroljuk. A projekt elbírálásának feltétele kísérő szöveg mellékelése. Az elkészített írásbeli munkák ajánlott terjedelme 3-5 oldal. Ha a témavezető tanár nincs jelen a diák által megszervezett rendezvényen, az írásos anyagnak ennél részletesebbnek kell lennie a diák munkájának értékeléséhez. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 30 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 20 pont).

Amennyiben a tanuló az utolsó konzultáció befejezéséig nem határozza meg dolgozata műfaját, a tanár feladata annak eldöntése, hogy melyik műfajcsoportba sorolja be a leadott vizsgadarabot. Választását, amennyiben kevert műfajok alkalmazásáról van szó, értékelésében röviden indokolnia kell.

A kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékelése során a jelöltnek legalább 5 pontot el kell érnie ahhoz, hogy a vizsgát folytathassa.

III./2.1. Írásos dolgozat típusú projekt

Egy lakótelep életét vizsgáló dolgozat várható műfaja, a hagyományos házi dolgozat, esszé, írásos formában beadott interjú, publicisztikai típusú riport, iskolaújságban megjelenő cikksorozat. A vizsgadarab elkészítéséhez a diák készíthet kérdőívet vagy interjúkat a helyi lakókkal.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó idézőjellel vagy más módon nem jelezte, az adott dolgozatrészt a tanár húzza át, és jelölje a margón az eredeti forrást. Amennyiben a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét elérik, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Az írásos vizsgamunka terjedelme akkor tekinthető megfelelőnek, az érettségihez méltónak, ha terjedelme mellékletek nélkül 12-es betűmérettel, másfeles sortávolsággal kb. 10-12 oldal, kézzel írt változatban valamivel több, 12-15 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül). Amennyiben a terjedelem nem éri el az előírtat, akkor „Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő” szempontra nulla pontot kell adni. Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

III./2.1. Egy lakótelep életét vizsgáló írásos dolgozat típusú projekt értékelése					
Vizsgáló neve:					
Szempontok		Pont	Max. pont	Adott pont	
A dolgozat egyedisége		Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját szellemi terméke. Az idézeteket, hivatkozásokat pontosan feltünteti.	0-2	2	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség		<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címeket tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi ízlésesek. A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. 	0-2 0-2 0-2 0-6	12	
K O M P E T E N C I Á K	Szakmailag megalapozott címadás	A cím egy lakótelep életét vizsgáló tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes.	0-2		
	A feladat megértése, a probléma felismerése, problémamegoldás keresése	<ul style="list-style-type: none"> A munka tartalma megfelel a szociológiai jellegű témának, a lakótelepen élők helyzetét, közösségeit, szokásait a vizsgáló által választott szempontok alapján elemzi, s az írásos dolgozat műfajával szemben támasztott követelményeket betartja. A projektmunka tartalmaz önálló kutatási tevékenységet, esetleg eredményt, ez egyaránt lehet riport, interjú, felmérés. 	0-4 0-4		
	A projekt elméleti megalapozása, információk komplex kezelése, szakmai fogalmak azonosítása, helyes használata	<ul style="list-style-type: none"> A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza. Információit többféle műveltségi területről szerzi (közgazdaságtan, építészet, környezetvédelem, jog, szociológia, egészségügy, társadalmi valóság, média világa). Képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére. Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása). A témához tartozó szaknyelv alapfogalmait helyesen használja, pl. épített környezet, mikroközösség, elidegenedés stb. 	0-6 0-2 0-2	36	

K O M P E T E N C I Á K	A lényegi elemek és a logikai kapcsolatok felismerése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontoz. A vizsgázó megtalálja a legfontosabb csomópontokat. • A vizsgázó képes összefüggések felismerésére, vizsgálhatja pl. az anyagi lehetőségek és vásárlási szokások kapcsolatát, a különböző korosztályok eltérő igényeit, célját, helyzetét. • Képes következtetések levonására, általánosításra saját felmérése, tapasztalata alapján. 	0-2		
			0-2		
			0-2		
			0-2		
	A hipotézis vagy cél Megfogalmazása és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> • Az elkészült projekt a hipotézisre vagy a célra épül, alkalmas a megadott téma vizsgálatára. • Sor kerül a hipotézis vagy a cél megvalósíthatóságának értékelésére, a lakótelep élet különböző szempontú értékelésére. 	0-2		
			0-2		
	A gyakorlat megjelenése	A vizsgamunka életszerű, kötődik a helyi viszonyokhoz. Vizsgálatának szempontjai lényegesek, napjaink helyzetére jellemzőek.	0-2		
	Önkifejező képesség	Az írásos anyagban megjelenik az eredetiség, az egyéni hang, az írásos anyag tartalmazza a szerző saját véleményét a lakótelepi élet előnyeiről és hátrányairól.	0-4		
Összesen			50		
Tanári vélemény, aláírás:					

III./2.2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

Egy lakótelep életét vizsgáló dolgozat várható műfaja: audiovizuális produktum, fotósorozat, az iskolarádió vagy -televízió részére készített riport- vagy műsorsorozat, film, az audiovizuális interjú, tematikus faliújság-sorozat. Saját lakóhelyén egy lakótelep mindennapjait bemutató fotósorozat is a jó megoldások közé tartozik. A projekt későbbi bemutathatósága érdekében elfogadható a helyi tv vagy rádió szakembereivel való együttműködés. Hosszabb lélegzetű audiovizuális produktum a vizsgázók egy csoportjának közös alkotása is lehet, amennyiben az írásos részben jól dokumentálják az önálló munkavégzés kereteit, és a közös műalkotás terjedelme többszöröse az egy egyéni megfogalmazott elváráshoz képest.

A projekt elbírálásához feltétel egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelte írásos anyagok értékelésére maximum 10 pont adható.

A képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelésének maximuma 40 pont.

A szaktanár joga annak meghatározása, hogy a vizsgázó milyen - az iskolának is rendelkezésére álló eszközön hozzáférhető adathordozón, formátumban adhatja be dolgozatát. Ha az ebből adódó nehézségek a végleges leadást követően derültek ki, a vizsgázó utólag is kötelezhető a megfelelő adathordozóra, ill. formátumra történő átmásolásra.

Amennyiben a projektértékelő tanár észreveszi, hogy a vizsgamunka valamely része más személy szellemi terméke, és ezt a vizsgázó nem jelezte, a képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten esetében a plágium módjáról a tanár készítsen írásos feljegyzést. Amennyiben a bizonyítottan mástól származó projektrészek a teljes mű negyedét eléri, adjon az értékelő az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információ-forráson alapuló produktum terjedelme akkor felel meg az érettségi elvárásnak, ha az iskolarádió illetve -televízió részére készített műsor legalább 4-10 perc terjedelmű, a műsorsorozat 3-5 részes, a tematikus faliújság minimálisan 3-5 részből áll, a film legalább 5-20 percnyi, a fotósorozat – bármilyen megjelenési formában vagy adathordozón – legalább 10-15 képből áll.

a) Egy lakótelep életét vizsgáló képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyagok értékelése					
Vizsgáló neve:					
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont	
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag egy lakótelep életének vizsgálatához igazodik, sor kerül a cél megvalósíthatóságának értékelésére is.	0-2	8	
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgáló képes a lényegi elemek, társadalmi, gazdasági, szociológiai, esetleg egészségügyi, ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére.	0-2		
	A projektmunka elméleti megalapozása	Mind a produktum megvalósításához szükséges (pl. technikai eszközök hatásmechanizmusát, a választott műfaj sajátosságait tükröző) elméleti ismeretek tanulmányozását, mind a városrész életével kapcsolatos ismeretek megalapozását tükrözi az elkészített bibliográfia, az elméleti ismeretek megfogalmazódnak, azokat megfelelően alkalmazza az érettségiző.	0-4		
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	2	
Összesen (maximum)				10	

b) Egy lakótelep életét vizsgáló képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vizsgadarab értékelése					
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont	
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	<ul style="list-style-type: none"> • A projekt a vizsgázó saját szellemi terméke. A másától átvett audiovizuális anyagrészek forrásait pontosan feltünteti. 	0-2	10		
	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunka tartalmaz önálló kutatási és/vagy művészi tevékenységet, esetleg eredményt, az anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang. 	0-6			
	<ul style="list-style-type: none"> • Jól megállapítható a szerző saját véleménye a parlafű elleni küzdelem módjáról és szükségességéről. 	0-2			
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkeszttség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgamunka formája az érettségi vizsgához méltó, esztétikai minőséget hordoz. 	0-4	8		
	<ul style="list-style-type: none"> • A produktum terjedelme megfelel az előírtaknak. 	0-2			
	<ul style="list-style-type: none"> • Képi világa jól szerkesztett, ha van, szövege szabatosan, pontosan, megfogalmazott, nem tartalmaz súlyos nyelvi vagy nyelvhelyességi hibát. 	0-2			
K O M P E T E N C I Á K	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a lakótelep életét vizsgáló témával összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes, utalhat a választott műfajra.	0-2	22	
	A feladat megértése	A munka tartalma megfelel a kiírt és választott témának, a lakótelep szociológiai szempontú elemzését állítja a középpontba. Betartja a választott műfaj sajátosságait, követelményeit.	0-2		
	A lényegi elemek és logikai kapcsolatok felismerése, információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> • A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontoz, megjelennek ok-okozati kapcsolatok, összefüggések. • Tárgyát vagy témáját több szempontból vizsgálja, ábrázolja. 	0-4		

A projekt készítésének szakmai meg-alapozása	<ul style="list-style-type: none"> • A témához kapcsolódó elméleti és műfaji ismeretek tükröződnek a kész műben. • A szakmai ismereteket, a különböző technikai eszközök hatásmecha-nizmusát (pl. képnyelv vagy hang-hatások, technikai eszközök, vágás, montázstechnika) megfelelően alkalmazza. 	0-4		
A gyakorlat megjelenése	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz, a helyi viszonyokhoz.	0-2		
Összesen (maximum)			40	
A képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyag és a képi vagy elektronikus vizsgadarab összesített pontszáma (a és b rész együtt)			50	
Tanári vélemény, aláírás				

III./2.3. Szervezésen alapuló projekt

Egy lakótelep életét vizsgáló téma megvalósítható szervezésen alapuló projekt műfaji keretei között is, ugyanis egy lakótelepi közös cél megvitatására a tanuló tervezhet, szervezhet pl. diákrendezvényt, fórumot. Meghívhatják tanácskozássra saját önkormányzatuk szakembereit, településrészi képviselőket. Mivel a feladat értelmezhető egy lakótelepen működő egyházi, kulturális, sport vagy más közösség bemutatásaként is, nem zárható ki az a lehetőség, hogy a vizsgázó aktívan részt vesz az adott közösség munkájában, és annak a dokumentációját készíti el.

A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő akkor tekinthető az érettségihez méltónak, elvárhatónak, ha a dokumentumokból bebizonyosodik, hogy eléri a 30-35 órát. Ellenkező esetben „A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő dokumentáltan az érettségihez méltó, az elvárhatónak megfelelő” szempontra az értékelő tanár adjon nulla pontot. Döntését írásban indokolja is meg! Ebben az esetben a kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

Amennyiben a dolgozat és a szervezőmunka alapján nem egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, akkor erről az értékelő tanár készítsen írásos feljegyzést, adjon az „Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában” szempontra nulla pontot. A kész projektmunka más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, csak javítóvizsgát a következő vizsgaidőszakban.

A szervezőmunka értékeléséhez (különösen akkor, ha az értékelő nem volt jelen az adott rendezvényen, nincs személyes tapasztalata a szervezés, tervezés körülményeiről) nélkülözhetetlen az írásos kommentár, és a tartalomgazdag portfólió. Az elkészített írásbeli munka ajánlott terjedelme 3-5 oldal (a portfólióban beadott anyagokon, mellékleteken kívül).

a) Egy lakótelep életét vizsgáló, szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése				
Vizsgáló neve:				
Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
Önállóság a kiválasztott téma feldolgozásában	Az érettségi dolgozat a vizsgáló saját munkája. A dolgozat alapján egyértelműen azonosítható, hogy a szervezés folyamatában mi az érettségiző saját, önálló teljesítménye, és mit végeztek a lakótelepi közösség tagjai vagy a rendezvény más szervezői. Az írásos anyag tükrözi a szervezés során szerzett egyéni tapasztalatokat.	0-4	4	
Formai és terjedelmi követelmények, megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<ul style="list-style-type: none"> Az írásos vizsgamunka terjedelme megfelelő. A dolgozat tagolása arányos. A kifejtés mondatokból áll, s a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron íródott, margót és címeket tartalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi izlésesek. Portfóliója gondosan összeállított, tükrözi a szervezőmunka sajátosságait. 	0-4 0-2 0-2	8	
K O M P E T E N C I Á K K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag a rendezvényszervezés céljához, vagy a közösségi élet bemutatásához igazodik, meghatározza a szervezés során végzendő egyéni feladatokat. Sor kerül a cél megvalósulásának vizsgálatára, az érettségiző által végzett tevékenység hatékonyságának értékelésére is.	0-4 0-2	18
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgáló képes az ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére, pl. a rendezvény résztvevőinek száma és a meghirdetés módja, a téma érdekessége, megfelelő időpont és helyszín kiválasztása között, vagy a közösség nagysága és célja, múltja, forrásai közti viszony. A tanuló törekszik a lényegi elemek hangsúlyozására.	0-2 0-2	

A projekt munka elméleti megalapozása	A csoportdinamikával, településszociológiával és rendezvényszervezéssel kapcsolatos elméleti ismeretek megalapozását egyaránt tükrözi az elkészített bibliográfia, a szervezéshez kapcsolódó marketing- és PR- tevékenységhez kapcsolódó elméleti ismeretek megjelennek, azokat megfelelően alkalmazza. Rávilágít a szervezés jogi, gazdasági feltételeire.	0-4 0-4		
Összesen:			30	

b Egy lakótelep életét. vizsgáló szervezési feladat lebonyolítás módjának értékelése

Szemponatok		Pont	Max. pont	Adott pont
K O M P E T E N C I Á K	Önálló munkavégző és kezdeményező képesség	A vizsgázó által a szervezésre, lebonyolításra fordított idő dokumentáltan az érettségihez méltó, az elvárhatónak megfelelő.	0-2 2	
		A tanuló motiváltsága megfelelő mértékű, önmaga javasol, áll elő ötletekkel. Megállapítható, hogy a vizsgázó a szervezésben mit végzett önállóan, irányítóként, munkatársként, résztvevőként.	0-4 4	
	A figyelemfelkeltés és az érdeklődés megtartásának képessége	<ul style="list-style-type: none"> • A rendezvény meghirdetésének körülményeinél a figyelem felkeltése ötletes, többfajta információhordozót is használ, vagy tükröződik a személyes meggyőzésre tett erőfeszítés. • A szervezés folyamatában a vizsgázó képes a megfelelő tájékoztatásra. A tanuló képes a kapcsolatteremtésre, számára esetleg idegen környezetben is jól kommunikál. 	0-2 4 0-2	

	Szervező-készség, információk komplex kezelése	<ul style="list-style-type: none"> • A rendezvényszervezéshez és a rendezvényhez kapcsolódó időkeret megjelölése, az időpont megválasztása megfelelő. Az események időtartama arányos. A helyszín megválasztása megfelelő, a költségigények meghatározása megfelelő módon megtörtént. • A tanuló ismeri a kitzűzött tevékenységhez kapcsolódó intézmények (önkormányzat), és egyházi vagy civil szervezetek működésének sajátosságait. • Az esemény menetének összefogása, irányítása megvalósult. A rendezvény értékelése és a megfelelő visszacsatolás megtörtént. 	0-2 0-2 0-2	6	
	Helyzet-felismerő, konfliktus-kezelő és probléma-megoldó képesség	<ul style="list-style-type: none"> • A tervezés és lebonyolítás során az esetleges, várható gátló, zavaró tényezők megoldását (esőnap, helyszín, áramhiány, rendzavarás stb.) a vizsgáló megtervezte. • A tanuló képes volt a program kapcsán keletkező feszültségek kezelésére, ill. az akadályok leküzdésére, meg tudta oldani a váratlan helyzeteket, ill. reagált a felvetésekre 	0-2 0-2	4	
Összesen (maximum)				20	
Szervezésen alapuló projekt írásos anyagának és a lebonyolítás módjának összesített pontszáma (a és b rész együtt)				50	
Tanári vélemény, aláírás:					

III/B Szóbeli vizsga

A projektmunka megvédésének értékelése (Maximálisan adható 20 pont)

A diák a szóbeli érettségi vizsgán megvédi a vizsgamunkáját. A védelem során a vizsgázó röviden ismerteti projektjét, és válaszol a vizsgabizottság által feltett kérdésekre. Az ideális iskola modelljének bemutatásakor a projektvezető tanárnak ügyelni kell arra, hogy a védelem során ne a saját iskola kritikája kerüljön a középpontba.

Az érettségi elnök és a vizsgabizottság előzetes engedélyével bemutatható a képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vizsgadarab. Az erre felhasznált idő nem számít bele az érettségiző szóbeli feleletének vizsgaidejébe. A vizsgadarab közös megtekintése viszont lehetővé teszi, hogy a bizottság tagjai is érdemi kérdéseket tegyenek fel, megismerjék az érettségiző munkáját.

A szóbeli védelem alkalmával a portfólióban található anyagok bármelyikét a vizsgázó felhasználhatja szemléltetésre, használatára az értékelő tanár bátoríthatja. A vizsgázó projektmunkájának bemutatását az értékelő tanár – a rendelkezésre álló kevés idő miatt – megszakíthatja, hogy maradjon elegendő idő a bizottság által felteendő kérdésekre is. A vizsgázót a pontozásban nem érheti hátrány, ha a bizottság bármely tagja nem a projekthez kapcsolódó kérdést tesz fel, és arra az érettségiző nem tudja a választ.

Egy lakótelep életét. vizsgáló projektérettségi megvédésének értékelése		
Vizsgáló neve:		
Szemponatok, kompetenciák	Max. pont	Adott pont
A vizsgamunka lényegi elemeinek és az egyéni munka konkrétumainak bemutatása. Nemcsak a lakótelepi élet általános ábrázolását végzi, hanem a vizsgált szempontok alapján konkretizálja a városrész vagy egy helyi közösség elemző leírását. Legalább kétféle megközelítési módot alkalmaz.	6	
A projektkészítés során szerzett néhány egyéni tapasztalatát ismerteti. A vizsgázó képes saját projektmunkájának eredményét, erőseit ismertetni, az esetleges kudarcok okát keresi, magyarázza.	4	
Szaknyelv, szakmai ismeretek alkalmazása. A vizsgázótól elvárható, hogy a projekttémájához kapcsolódó szakszavak, pl. önkormányzat, ökológia, rendelet és választott műfaja jellegzetes szakszókincsén megfelelően használata.	4	
A vizsgabizottság által feltett 2-4 kérdés megválaszolása, témátartás, lényegkiemelés.	4	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége	2	
Összesen	20	